

hverri íþrótt, alveg eins og það var ment að geta ort, eða vera fróður í lögum. En síðar þrengdist merking orðsins, þangað til það hætti að tákna nokkuð annað en bóknám; og að lokum voru engir kallaðir mentaðir nema þeir, sem á skóla höfðu gengið. Meðan engin alþýðumentun, í þeim skilningi, sem það orð er nú notað, var til, komust að eins örfáir í skóla; og þeir einir mynduðu mentaðra manna flokkinn; allir aðrir voru taldir ómentaðir. Þannig er sú í rauninni hlægilega skoðun orðin til, að mentun sé sama og skólaganga, eða réttara sagt sama og það að hafa eytt ákveðnum árafjölda við einhverjar mentastofnanir, sem eru kallaðar hærri skólar. Þessi aðgreining mentaðra og ómentaðra samkvæmt skólagöngu, sem er svo rótgróin í hugsunarhætti og málvenju okkar Íslendinga stafar frá mesta mentunarleysis tímabili þjóðarinnar. Hin eldri, víðtækari og sannari þýðing orðsins hvarf úr daglegu máli, en í stað hennar kom þröng og ósönn þýðing. Út af því hafa svo myndast önnur eins hugtök og hálfmentaður og sjálfmentaður.

Ómentaður maður er ekki til. Til þess að lifa og starfa í siðuðu mannfélagi, hvert svo sem starfið er, þarf margskonar mentun, þroskun margra hæfileika. Minst af þeirri mentun, sem þarf til þess, fæst í skólum; það er lífið sjálft og reynslan,